

Bacheloroppgave i sosialt arbeid
vår 2023

Barnevernstjenestens vilkår for kjærlighetsutøvelse
- i lys av Hochschild og Habermas

Julie Osnes Rimstad og Andrine Olsen Vongraven

Studium: Barnevernspedagog

Emne: BVP252

Egenerklæring

Denne oppgåva er vårt eige og sjølvstendige arbeid. Den gjer ikkje bruk av andre sitt arbeid utan at det er oppgitt, den gjer ikkje bruk av tekst frå eige arbeid utan at det er oppgitt, og kjelder som er brukt er ført inn i både tekst og kjeldeliste i på ein måte som gjer at vi ikkje vil få ein 'ufortent rennomegevinst'. Den har heller ikkje vore brukt som eksamensvar eller arbeidskrav tidlegare.

Vi veit at oppgåva vil bli elektronisk kontrollert for plagiat og at alvorlege brot med 'god sitatskikk' vert behandla som fusk jf. UH-lova § 4-7 og § 4-8, 3. ledd.

I arbeidet med oppgåva er personopplysningar behandla i samsvar med retningslinjene som er å finne i Canvas. Oppgåva inneheld ikkje opplysningar som kan førast tilbake til einiskildpersonar ut over det som dei har godtatt gjennom samtykke eller som er offentleg kjent.

Vi gir Høgskulen i Volda rett til å publisere oppgåva vederlagsfritt i elektronisk form.

Sammendrag

Studiens mål er å undersøke og få svar på hvordan barnevernsarbeidere opplever vilkårene for kjærlighetsutøvelse. Teorien baserer seg på Arlie Russel Hochschild sin teori om emosjonelt arbeid og følelsesregel, og Jürgen Habermas' teori om livsverden og system knyttet opp mot barnevernansattes private og offentlige sfære.

Kjærlighetsbegrepet i barnevernet har vært og er fremdeles et mye omdiskutert tema. Barnevernsarbeidere skal etter barnevernsloven §1 første ledd andre punktum, «møte barn og unge med kjærlighet». BarnevernsProffenes definisjon av kjærlighet er blant annet å bli møtt med varme ord, varme øyne, et varmt kroppsspråk og en vilje til å lytte for å komme helt til bunns. Hensikten med denne studien er å finne ut hvordan barnevernsarbeidere opplever vilkårene for kjærlighetsutøvelse.

Studien er empirisk og basert på kvalitativ metode. Empirien ble samlet inn ved hjelp av semin-strukturelle dybdeintervju med fem informanter fra to ulike kommunale barnevernstjenester. Fire av informantene arbeidet som kontaktpersoner og én informant var ansatt som leder. Vi har valgt å omtale alle informantene som barnevernsansatte og barnevernsarbeidere, for å sikre informantenes i anonymitet.

Datamaterialet ble analysert på deduktiv-induktiv metode. Funnene viste blant annet at barnevernsarbeiderne forstår kjærlig som hvordan de møter og fremtrer ovenfor andre, ikke som følelser. Den naturlige kjærligheten kommer til uttrykk i profesjonelle relasjoner ved at barnevernsarbeiderne føler på genuine følelser overfor de barna og ungdommene de møter. Pålagt kjærlighet kommer til uttrykk i profesjonelle relasjoner ved at barnevernsarbeiderne jobber med seg selv for å møte barn og familier på en god måte.

Hovedutfordringen er at kjærlighet er subjektivt og kan tolkes ulikt av alle. Vi kan konkludere med at vilkårene for kjærlighetsutøvelse ikke medfører økt påvirkning på følelseslivet til barnevernsansatte. Kjærlighetsbegrepet har gjort det mer akseptert å vise ekte følelser som gjør at vi kan konkludere med at vilkårene for arbeidet oppleves bedre som følge av mulighetene for kjærlighetsutøvelse.

Abstract

The aim of this study is to investigate and find out how child welfare workers experience the conditions for expressing love. The theory is based on Arlie Russell Hochschild's theory of emotional labor and emotional regulation, and Jürgen Habermas' theory of lifeworld and system, related to child welfare workers' private and public sphere.

The concept of love in child welfare has been and still is a highly debated topic. According to the Child Welfare Act §1 second paragraph, child welfare workers should "meet children and young people with love." The definition of love according to Child Welfare Professionals includes being met with warm words, warm eyes, warm body language, and a willingness to listen to get to the bottom of things. The purpose of this study is to find out how child welfare workers experience the conditions for expressing love.

The study is empirical and based on qualitative methods. The data was collected through semi-structured in-depth interviews with five informants from two different municipal child welfare services. Four of the informants worked as contact persons and one informant was employed as a manager. We have chosen to refer to all informants as child welfare workers to ensure their anonymity.

The data material was analyzed using deductive-inductive methods. The findings showed, among other things, that child welfare workers understand love as how they meet and present themselves to others, not as feelings. Natural love is expressed in professional relationships as child welfare workers feel genuine emotions towards the children and young people they meet. Imposed love is expressed in professional relationships as child welfare workers work on themselves to meet children and families in a good way.

The main challenge is that love is subjective and can be interpreted differently by everyone. We can conclude that the conditions for expressing love do not result in increased impact on the emotional lives of child welfare workers. The concept of love has made it more acceptable to show genuine emotions, which allows us to conclude that the working conditions are experienced better as a result of the opportunities for expressing love.

Innhold

Sammendrag	iii
Abstract	iv
Innhold	v
Innledning	1
Problemstilling og forskningsspørsmål.....	2
Bakgrunn.....	4
Barnevernstjenestens mandat.....	4
BarnevernsProffenes engasjement	4
Kjærlighet i barnevernet	5
Teori.....	7
Emosjonelt arbeid	7
Livsverden og system	8
Forskning på feltet	11
Forståelse av kjærlighet i barnevernskontekst	11
Emosjonelt arbeid	12
Metode	13
Utvalg.....	13
Transkribering og analyse.....	14
Etikk	15
Funn	18
Forståelse og utøvelse av kjærlighet.....	18
Naturlig kjærlighet og å bruke seg selv	19
Diskusjon	23
Forståelse av kjærlighet	23
Naturlig kjærlighet.....	24
Lovpålagt kjærlighet	27
Konklusjon.....	29
Bibliografi.....	30

Innledning

Ingen er uenige i at barn trenger kjærlighet. Kjærlighetsbegrepet i barnevernsloven §1 første ledd andre punktum har vært omdiskutert og mye kritisert for å være for uspesifikk, svevende og lite målbart som et juridisk begrep (Økland & Sørsdal, 2020). Kjærlighet kom inn i barnevernslovenes formålsparagraf i 2018 etter ønske fra Barnevernsproffene. Proffene representerer barn og ungdom med erfaringskunnskap fra barnevernet og lenge ment at kjærlighet må være en del av grunnmuren i barnevernet (BarnevernsProffene, 2017). Nå fem år senere finnes det fortsatt ingen konkret og klar begrepsavklaring av kjærligheten ansatte i barnevernstjenesten skal møte barn og unge med.

I det yrkesetiske grunnlagsdokumentet (FO, 2019-2023) finnes det nærliggende begreper til kjærlighet som sier at sosialarbeidere skal møte den andre med 'omsorg' og 'nærhet'. Barnevernsproffene mener at omsorg ikke er nok. De ønsker seg et barnevern med ansatte som er emosjonelt involvert og viser at de bryr seg gjennom menneskevarme (BarnevernsProffene, 2017). Innføringen av kjærlighetsbegrepet kan tolkes som en forventning til at det kreves noe *mer* av relasjonen mellom barnevernsarbeidere og barn (Økland & Sørsdal, 2020, s. 141). Økland og Sørsdal (2020) mener derfor at begrepet må frem i diskusjon; hva *mer* innebærer og på hvilken måte barnevernsansatte skal involvere seg følelsesmessig.

Litteraturen på området gir kunnskap om ulike subjektive tolkninger knyttet til kjærlighetsbegrepet og bidrag til for- og mot-debatten om kjærlighetsbegrepets plass i barnevernsloven. Som Økland og Sørsdal (2020, s. 141) påpeker gir litteraturen derimot lite kunnskap om hva dette innebærer for barnevernsarbeiderens utøvelse. Mangelen på litteratur kan føre til usikkerhet om hvordan kjærlighet skal gis. Noe som kan føre til at kjærligheten kan blir glemt og at barn og unge dermed ikke blir møtt med den kjærligheten de ber om og trenger. Begrepet har blitt forstått som et pålegg fra staten om at barnevernsarbeider ikke bare skal vise kjærlighet, men også føle den (Neumann, 2021).

Med utgangspunkt i Arlie Russel Hochschild (2012) og Jürgen Habermas (1987) er hovedfokuset i denne studien lagt til forståelsen, det emosjonelle og det lovpålagte aspektet av kjærlighet. Ifølge Gunnarsdottir & Studsrød (2019, s. 100) bidrar kjærlighetsbegrepet til en

formalisering av følelsesreglene for ansatte i barnevernstjenesten. Begrepet følelsesregler tilhører Hochschilds' (2012) teori om emosjonelt arbeid. Teorien omhandler endring og undertrykkelse av egne følelsesuttrykk til fordel for yrkesrollens forventninger. Kjærlighet kan ses på som en naturlig del av det å være medmenneske, og kan plasseres innenfor Habermas' (1987) beskrivelse av livsverden. Som ansatt i barnevernstjenesten har man en offentlig rolle underlagt administrative strukturer, disse strukturene er en del av det Habermas (1987) kaller system.

Studien kan være et bidrag til det Økland og Sørsdal (2020) etterlyser i debatten om kjærlighet; hva *mer* enn omsorg er, og hvordan de ansatte i barnevernstjeneste skal involvere seg emosjonelt i profesjonsrollen. Studien er relevant og har nytteverdi for sosialarbeidere som arbeider i relasjoner med på barn og unge, da oppgaven setter søkelys på kjærlighetsbegrepets påvirkning i barnevernsfaglig praksis. Målet er å skape økt bevissthet og kunnskap om hvordan praktisering av kjærlighet i et hjelpe og relasjonsyrke kan forstås. Øke bevissthet om hva som kreves og hvordan betingelser kan oppleves. Gjennom semi-strukturerte intervju med fem ansatte i to ulike kommunale barnevernstjenester, vil vi undersøke hvordan barnevernsarbeidere opplever vilkårene for kjærlighetsutøvelse. I studien benyttes "barnevernsarbeidere", "barnevernsansatte" og "ansatte i barnevernstjenesten" om hverandre.

Problemstilling og forskningsspørsmål

For å skape kunnskap om hvordan kjærlighetsbegrepet har påvirket barnevernsansattes arbeidsvilkår, har vi hovedsakelig hatt fokus på det emosjonelle aspektet av kjærlighetsutøvelsen. Problemstillingen for studien er: *Hvordan opplever ansatte i barnevernstjenesten vilkårene for kjærlighetsutøvelse?*

For å svare på problemstillingen er denne oppdelt i tre forskningsspørsmål. Som vist ovenfor gir faglitteraturen ingen konkret fasit på betydningen av kjærlighet. Noe som vil medføre ulike tolkninger og forståelser. Det er derfor sentralt å ta utgangspunkt i barnevernsarbeiderens forståelse av kjærlighet, knyttet til det private og det profesjonelle. Det første forskningsspørsmålet er derfor: *Hvordan forstår barnevernsansatte kjærlighetsbegrepet?*

Vi antar at barnevernsarbeidere er mennesker som opplever naturlige følelser i relasjoner med andre. For å få frem hvordan de naturlige følelsene kan påvirke opplevelsen av

vilkårene er andre forskningsspørsmål: *Hvordan kommer naturlig kjærlichkeit til utrykk i profesjonelle relasjoner?*

Barnevernsansatte kan sies å være pålagt å utøve kjærlichkeit som følge av barnevernlovens krav om «å møte barn og unge med kjærlichkeit». Det tredje forskningsspørsmålet fokuserer på kjærlichkeit som et lovpålagt krav og barnevernsarbeideres oppleves av dette. Det tredje forskningsspørsmålet er dermed: *Hvordan kommer lovpålagt kjærlichkeit til utrykk i profesjonelle relasjoner?*

Bakgrunn

Da studien omhandler barnevernsarbeidere opplevelse av vilkårene for utøvelse av kjærlighet, er det sentralt å se på faktorer som kan ha påvirkning. Det nedstående kapitlet vil inneholde bakgrunnsinformasjon, teorier og forskning på feltet som er viktige for å kunne forstå studiens empiri.

Barnevernstjenestens mandat

Barnevernstjenestens viktigste oppgave er å gi nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling (barnevernsloven, 2021, s. § 1). Barnevernsloven skal bidra til at barn møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse, og sikre at de får gode og trygge oppvekstvilkår, bvl. § 1.

Barnevernets mandat er todelt, gjennom det å være hjelpeinstans og det å ha et samfunnsansvar som innebærer utøvelse av makt (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 18). Ansvar som knyttes til utøvelse av makt og tvang, krever tydelige juridiske retningslinjer. I praksis vil dette si at barnevernsarbeiderne må ha god kunnskap tilknyttet de juridiske rammene, uten at dette går på bekostning av sosialfaglig kunnskap knyttet til relasjonskompetanse.

Barnevernsarbeiderrollen er i endring, noe Thrana (2022, s. 90) fant at ansatte i barnevernstjenesten er bevisste på og positive til. Barnevernsarbeid er utfordrende og sammensatt, og krever at barnevernsarbeideren har kompetanse på mange områder (Skau, 2018, s. 65). Profesjonalitet i barnevernsarbeid har tidligere skilt mellom det rasjonelle og det emosjonelle, og det emosjonelle ble sett på som uprofesjonell atferd, (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 96). Kjærlighetsbegrepet inkluderer det emosjonelle aspektet som en sentral del av barnevernsarbeiderens kompetanse.

BarnevernsProffenes engasjement

Som nevnt i innledningen ble kjærlighetsbegrepet innført i barnevernlovens formålsparagraf i 2018. Den sier at barn og unge skal møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse (barnevernsloven, 2021, s. § 1 første ledd andre punktum). BarnevernsProffene, representert ved Forandringsfabrikken, samler og formidler kunnskap fra barn med erfaringskompetanse fra barnevernet, og har fremstilt kravet til at kjærlighetsbegrepet må inn i loven (BarnevernsProffene, 2017). De ba om et barnevern som jobber tydeligere og mer med

kjærlighet, og at kjærlighet bør være en del av barnevernets grunnmur (BarnevernsProffene, 2017, s. 2). Videre mener Proffene at kjærlighet er avgjørende for at barn og unge i barnevernet skal være trygge på og ha tillit til voksne. Kjærlighet er også vesentlig for at barn skal oppleve seg verdifull, at noen er glad i dem og at de kan være glade i andre (Alexander(proff), Glorija(proff), Toresen, & Steinrem, 2018). Mange barn har opplevd at barnevernsarbeidere ikke snakker og handler med nok varme for at barn skal oppleve tilstrekkelig trygghet til å kunne fortelle.

Lovteksten i formålsparagrafen i bvl. definerer ikke hva som menes med at barn og unge skal møtes med kjærlighet, men i lovforarbeidene står BarnevernsProffenes innspill til ny lov, jf. (Prop. 169 L, 2016 - 2017). Proffene forklarer kjærlighet som å bli møtt med menneskevarme gjennom «varme øyne, varmt kroppsspråk, varme ord, og å lytte for å prøve å forstå helt til bunns» (BarnevernsProffene, 2017, s. 2). Det handler også om varme handlinger gitt fra hjertet, eksempelvis ved å sende melding på bursdager eller før eksamen. De forteller at omsorg ikke er nok fordi mange barn har opplevd at omsorg kan gis kaldt, de trenger noe *mer*.

Kjærlighet i barnevernet

Utøvelse av kjærlighet fordrer at barnevernsansatte har en forståelse av hva kjærlighet innebærer, og som nevnt i innledningen finnes det få veiledninger utenom BarnevernsProffenes beskrivelse. 'Omsorg' og 'nestekjærlighet' er nærliggende begreper til kjærlighet, og er sentrale prinsipp i sosialarbeidernes yrkesetiske grunnlagsdokument, (FO, 2019-2023). Yrkesetikken sier at sosialarbeidere skal vise omsorg og nestekjærlighet ved å oppdage og imøtekomme brukernes hjelpebehov. Barnevernstjenestens saksbehandlerrundskriv gjengir lovteksten om kjærlighet, med en summert påstand om at formålsparagrafen er viktig for saksbehandlingen «fordi den gir retning for barnevernstjenestens prioriteringer generelt og for tolkningen av de enkelte bestemmelser» (Bufdir, 2023, s. 20). I dette ligger ingen veiledning for hvordan barnevernsarbeidere skal utøve kjærlighet, men tilsier at kjærlighet skal ligge til grunn for vurderinger og tolkninger. Barnevernsarbeiderens kjærlighetsutøvelse innebærer også å vurdere i hvert enkelt tilfelle hvor mye eller lite kjærlighet som er nok. Det må være en balansegang i kjærligheten i profesjonelle relasjoner, mellom å unngå at den ender opp med å bli grenseoverskridende eller på andre siden å ende opp med en distanse og følelsesløshet (Andersen, 2018). Kjærlighetsbegrepet har tidligere vært forbeholdt private og familiære relasjoner, og sett på

som uprofesjonelt i profesjonelle relasjoner (Andersen, 2018). Neumann (2021, s. 299) mener at hva man føler er en privatsak og at staten må ta stilling til om det er riktig å stille krav om kjærlighet. BarnevernsProffenes definisjon på kjærlighet bygges på hvordan det skal oppleves for de som mottar kjærligheten. Det kan være spesielt utfordrende å definere begrepet da alle barn og voksne har ulike forståelser av hva kjærlighet er. Kjærlighetsbegrepet er med andre ord subjektivt, og baseres på erfaringer (Thrana, 2016, s. 98).

Teori

Barnevernsyrket består av rammer og føringer for hvordan man som barnevernsarbeider skal framtre i møte med den andre. Barnevernsarbeid kan beskrives som emosjonelt arbeid, da en yrket krever at en må forholder seg til relasjoner og danne relasjoner. Som følge av kjærlighetsbegrepets inntreden i loven er det et økt fokus på å møte barn og unge med kjærlighet. Det kan dermed tenkes at det vil være utfordrende og skulle balansere kjærlighet som tidligere har tilhørt det private kombinert med statens krav om å møte barn og unge med kjærlighet. Nedenfor vil vi presentere sentrale teorier som kan være med å belyse studiens kontekst

Emosjonelt arbeid

Hochschild's (2012) teori om emosjonelt arbeid baseres på hennes forskning om hvordan amerikanske flyselskap stiller forventninger til kabinpersonalets følelsesuttrykk. Rollen som barnevernsarbeider krever, i likhet med rollen som kabinpersonale, regulering og tilpasning av egne emosjonelle uttrykk i møte med de som mottar tjenesten (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 98). Forventningene som stilles til hvilke emosjonelle uttrykk som aksepteres og kreves av en arbeidsrolle kalles *følelsesregler*, og de ansattes følelsesmessige tilpasning til følelsesreglene omtaler Hochschild (2012) som *emosjonelt arbeid*. Følelsesreglene kan omfatte både hva som er 'riktig' å føle og hvor mye emosjonelt engasjement som er passende, (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 98)

Hochschild forklarer emosjonelt arbeid som «en indre energitransformasjon og som interaksjonen mellom følelsesmessig arbeid i jobb og privat» (Amble & Gjerdberg, 2004, s. 253). Med dette mener hun at tidligere møter med intimitet og opplevelser med nærhet i familielivet, vil kunne emigreres inn i arbeidslivet og inn i kontakten med brukere. Emosjonelt arbeid kan ofte ha to oppgaver; den ansatte aktiverer og fremkaller det forventede følelsesuttrykket, og i tillegg undertrykker sine egne naturlige følelser som de opplever i øyeblikket (Amble & Gjerdberg, 2004, s. 253). Det emosjonelle arbeidet vil på denne måten direkte påvirke «selvet», som kan være belastende på arbeideren.

Hochschild (2012, s. 38) viser til to skuespillermetoder som benyttes for å utføre de to oppgavene i emosjonelt arbeid; *surface acting* og *deep acting*. Ved «surface acting», eller overfladisk skuespill, gir man uttrykk for de forventede følelsene gjennom å spille det som

passer seg i situasjonen, og dermed prøver å vise noe annet enn det de egentlig føler (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 99). Hochschild's forskning viser til surface acting når kabinpersonalet «klistrer på seg et smil» som følge av at følelsesreglene innebærer å fremstå positive og serviceinnstilte (Amble & Gjerdberg, 2004, s. 253). I barnevernsarbeid kan surface acting være når barnevernsarbeideren kjenner på irritasjon og forsøker å spille et forståelsesfullt uttrykk, fordi følelsesreglene i barnevernet er å møte barn og unge med kjærlighet.

«Deep acting», eller dyptgående skuespill, innebærer at den ansatte har lagt aktiv innsats i å tenke på noe som fremkaller den 'riktige' følelsen, slik at de faktisk føler den (Hochschild, 2012, s. 39). Gunnarsdottir og Studsrød (2019, s. 99) peker på at barnevernsansattes bruk av fagteori kan kobles til deep acting, for eksempel ved å endre fokus fra å tenke at barnet har atferdsproblemer til at barnet viser smerteuttrykk, kan det bringe frem den tålmodigheten som trengs for å imøtekomme barnets følelsesmessige behov.

Ved surface acting er barnevernsarbeiderens ansiktsuttrykk eller kroppsspråk altså påtatt for å virke forståelsesfull, mens i dyptgående skuespill vil barnevernsarbeiderens innsats i å fremkalle følelsen gjøre at de *kjenner seg* forståelsesfull.

Hochschild (2012, s. 68) kaller det for *emosjonell dissonans* når ansatte har følelser som ikke stemmer overens med følelsesreglene for rollen. Forskning viser at sosialarbeidere kan ha negative følelser for barn de skal hjelpe, og at det er tabu å tilstå slike 'forbudte' følelser (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 98). Emosjonell dissonans kan også oppstå når arbeidsoppgaver strider med personlige verdier eller behov, og det emosjonelle engasjementet oppleves 'for mye' sammenlignet med forventningene til arbeidsrollen (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 99).

Dersom ansatte ikke mestrer det emosjonelle arbeidet slik at følelsesuttrykkene virker troverdige kan de oppfattes som uærlige, ufølsomme eller falske, (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 101). Over tid vil separasjon av arbeiderens ekte følelser og overfladisk tilpasning til følelsesreglene være utfordrende, og Hochschild (2012, s. 68) mener det også kan føre til en avkobling fra egne følelser.

Livsverden og system

Jürgen Habermas mener at samfunnet er avhengig av et skille, et skille mellom privat og

offentlig (Thomassen, 2010, s. 36). Derav deler han verden inn i to hovedkrefter; System og livsverden. Disse to kreftene har ifølge Habermas en målsetting om å sette søkelys på fenomener i det moderne samfunnet (Thomassen, 2010, s. 74) og fremheve mangfoldet mellom individets private og offentlige sfære (Stokken, 2015, s. 13). Barnevernsarbeideren vil bevege seg både innenfor og på tvers av begge disse hovedkreftene. Som profesjonell yrkesutøver i systemet og med opplevde erfaringer og verdier i livsverden.

Livsverden

Habermas (1987, s. 135) beskriver livsverden som; «Regionen innenfor den objektive verden formet av helheten av hermeneutisk tilgjengelige, i vid forstand historiske eller sosiokulturelle fakta». Livsverden er ifølge Habermas vår private sfære. Den private sfære handler om vårt private anliggende og forståelser utviklet gjennom omgivelser og menneskelige interaksjoner i sosiale grupper over tid (Stokken, 2015, ss. 14-15). Hvor vi gjennom opplevde erfaringer og verdier; eksempelvis gjennom menneskelige interaksjoner i lokalsamfunnet du vokser opp i, familien du har, samfunnsklassen du hører hjemme i eller språket ditt, utvikler en forståelse av hva vi verdsetter og hvem vi er. I følge habermasiske termer, «det livsverden har lært meg at jeg burde gjøre», (Stokken, 2015, s. 14). Sagt på en annen måte, det som gjør at jeg er den jeg er.

System

Barnevernstjenesten er som nevnt underlagt barnevernsloven (2021), og barnevernsansatte har dermed en offentlig rolle knyttet til systemet etter forvaltningsloven §2 bokstav d (1967). Fordi barnevernsansattes rolle medfølger en plikt til å følge lovverk og regler som følger av beslutning i stat og regjering, har de dermed en rolle i det Habermas (1987) kaller systemet.

Systemet refererer til en menneskeskapt virkelighet som preges av administrative strukturer og økonomi (Baklien, 2002, s. 61). Vi kan se på systemet som en motpol til livsverdenen, hvor det i livsverdenen handler om vårt private anliggende og forståelser basert på erfaringer og interaksjoner, handler systemet om det administrative og økonomiske (Stokken, 2015, s. 13). Systemet er vår menneskeskapt virkelighet hvor de sosiale prosessene blir gjort formelle av makt og penger (Baklien, 2002, s. 61). Barnevernets samhandling med barn og familier kan ses som en sosial interaksjon som blir formalisert av barnevernets system-makt. De sosiale prosessene i systemet, er også med på å gjøre systemet orientert mot å arbeide for å kunne

oppnå både økonomiske og administrative mål (Stokken, 2015, ss. 14-15). Vi kan med si at systemet opererer på grunnlag av byråkratiske og økonomiske ressurser.

Systemets kolonisering av livsverden

Habermas ønsker ideelt at systemet og livsverdenen skal skilles fra hverandre, systemet på den ene siden og livsverdenen på den andre. Ifølge Habermas har systemet fått innpass i livsverdenen, det vil si; systemets logikk og tankesett har beveget seg inn i livsverden og blitt en del av den. Dette har ført til at systemet med sine økonomiske og administrative mål, har tatt over flere og flere oppgaver i livsverdenen. Dette kan føre til at systemets tankesett og logikk til slutt vil ende med å ikke bare invadere, men ta over livsverdenens verdier (Stokken, 2015, ss. 14-17). Barnevernsarbeideren må forholde seg til systemets bestemmelser, men må også møte klientene med kjærlighet. Det kan ifølge Habermas tenkes at det vil komme til å oppstå en indre-konflikt i barnevernsarbeideren, når systemrollen skal utføres med livsverden-verdi.

Forskning på feltet

I forarbeidet til forskningskapitlet ble det gjort søk i ulike databaser. Disse var i hovedsak Idunn, Fontene forskning, Google Scholar og Oria. Artikkene som benyttes i dette kapitlet ble funnet med ulike kombinasjoner av søkeordene: kjærlighet, kjærlighetsbegrepet, kjærlighet barnevern, kjærlighet lov, emosjonelt arbeid og emosjonelle krav barnevernet.

Forståelse av kjærlighet i barnevernkontekst

Mange barnevernsarbeidere forbinder kjærlighet med relasjonen mellom barnevernet og barnet (Eek-Larsen, et al., 2019, ss. 48-49). Det mest sentrale innholdet i barnevernsarbeidernes oppfatning av kjærlighet er møter mellom mennesker, da disse møtene gir muligheter for barnevernsarbeideren til å være seg selv personlig, kunne vise nærhet og medmenneskelighet. Forskning knyttet til feltarbeid i et barnevernstiltak viser at både ansatte og ungdommene forstår kjærlighet som å bli sett og godtatt for den man er gjennom nærhet og emosjonelle møter (Thrana, 2016, s. 103). For ungdommene var det spesielt viktig at de ansatte var tålmodige med dem, da dette førte til en følelse av annerkjennelse. Ungdommene ønsket også en følelse av å være betydningsfull, elsket og å være verdt barnevernsarbeiderens tid. De ansatte fremhevet at det å vise ungdommen kjærlighet er viktig for å bygge ungdommens selvtillit (Thrana, 2016, s. 103). Analyse av høringsuttalelsene til Økland & Sørsdal (2020) viser at flertallet forsto kjærlighet som noe godt og grunnleggende for barn og ungdom. Likevel var det få som og uttalte seg konkret om kjærlighetsbegrepet. Forfatterne stiller spørrende til om denne felles forståelsen av at barn trenger kjærlighet, har bidratt til mindre kritikk til selve begrepet, (Økland & Sørsdal, 2020, s. 139). Økland & Sørsdal legger til at kjærlighetsbegrepets inntreden i loven har vært med på å gjøre barnevernsansattes handlingsrom både mindre og større. De mener at skjønnets er innskrenket nå som barn skal møtes med kjærlighet. På den andre siden mener de at skjønnets ikke vil innskrenkes, da kjærlighetsbegrepet er så udefinerbart som det er. Argumentet til Økland og Sørsdal (2020, s. 140) er at kjærlighet i loven ikke vil påvirke eller utgjøre forskjell i praksis.

Barnevernstjenestens anvendelse av skjønn kan knyttes til utfordringen ved å definere kjærlighet. En og annen av høringsuttalelsene så på skjønnsvurdering som lovfesting av begrepet bringer med seg som problematisk (Økland & Sørsdal, 2020, s. 140). Videre hevder de at kjærlighetsbegrepet i loven kan virke å ha skiftet oppmerksomheten fra måten omsorg i barnevernet *gis*, til hvordan omsorgen *oppleves* av barna som mottar. Begrepet poengterer da verdien av det nære og relasjonelle for barna, men skaper samtidig en forventning om at barnevernsansatte skal evne å danne trygge og gode relasjoner, (Økland & Sørsdal, 2020, s.

139).

Emosjonelt arbeid

Det stilles kritikk til om det å regne kjærlighet som en del av profesjonell kompetanse vil kunne tolkes som et krav om å kjenne personlig engasjement og kjærlighet til den andre (Thrana, 2013, s. 16). Neumann (2021, s. 301) tolker kjærlighetskravet som et forsøk fra staten på å annektere kontroll over menneskers følelsesuttrykk, noe som vil kunne føre til en de-profesjonalisering av barnevernsprofesjonen. Følelser kan hverken kontrolleres eller bestilles. Plikten og forståelsen av ansvaret den profesjonelle har i relasjoner til barn og unge burde dog forventes og forlanges. Barnevernsarbeiderrollen innehar flere utfordringer som forutsetter nærhet i relasjoner. Barnevernsarbeidere opplever selv at å ha nær involvering fører med seg følelsesmessige utfordringer (Thrana, 2013, s. 15). Spenningen i nære relasjoner i barnevernsarbeid ligger mellom nærhet og distanse (Økland & Sørsdal, 2020, s. 140). Dersom en skal ta innover seg og ta i bruk forandringen kjærlighetsbegrepet krever, vil det bli enda viktigere å mestre og ta vare på seg selv i relasjonene. Som en konsekvens av at klienters lidelser og livsutfordringer på mange måter vil kunne komme til å ramme deg selv (Thrana, 2013, s. 16). Bufdir (2022, s. 11) fant at sammenlignet med andre yrkesgrupper og sektorer, har barnevernet vedvarende betydelig høyere grad av turnover, altså barnevernsarbeidere som slutter i jobben. Psykisk belastning oppnevnes som en av de mest sentrale årsakene (Bufdir, 2022, s. 38).

Metode

Studien er en kvalitativ intervjustudie med et fenomenologisk/intensivt design. Vi har gjennomført semistrukturerte dybdeintervju for å få frem barnevernsansattes subjektive refleksjoner rundt egen forståelse og utøvelse av kjærlighet i arbeidet, (Tjora, 2017, s. 114). Datamaterialet ble analysert med deduktiv induktiv metode.

Utvalg

Datamaterialet er samlet inn fra fem intervjuobjekter fra to barnevernstjenester i Møre og Romsdal. Fire av informantene hadde stillingen kontaktperson og én var leder. En informant hadde sosionomutdanning og resten var barnevernspedagoger. Fire informanter jobbet i førstelinje og skal etter bvl. møte barn med kjærlighet. Den femte informanten ble vurdert til å ha relevant kunnskap for problemstillingen på grunnlag av vedkommendes engasjement for temaet og arbeidserfaring.

Rekrutteringsprosessen ved den ene tjenesten var gjennom å kontakte bekjente direkte, og ved den andre tjenesten ble det brukt «snøballmetoden» som startet med én førstekontakt som spurte videre i kollegiet om interesse for å delta i studien, (Tjora, 2017, s. 135). Intervjuene ble videre avtalt over telefon og melding. Det ble valgt to ulike barnevernstjenester med en tanke om at dette mulig ville kunne bringe frem et bredere spekter av erfaringer, opplevelser og perspektiver.

Intervju

I denne kvalitative studien brukte vi semistrukturerte dybdeintervju å kunne skape en fri og trygg samtale mellom forskere og informant, (Tjora, 2017, s. 158). Intervjuguiden var semistrukturert for å ha en plan for hvilke spørsmål vi skulle stille, og beholde mulighetene for å stille oppfølgingsspørsmål. Vi hadde en deduktiv tilnærming i utformingen av intervjuguiden, da vi brukte studiens forskningsspørsmål for å lage flere hovedspørsmål som ble stilt til hver enkelt informant. Intervjuguiden hadde forslag til oppfølgingsspørsmål, men varierte noe utfra informantens svar. Temaet for studien ble opplyst på forhånd og problemstillingen ble fremhevet i samtykkeskjema. Vi ønsket at informantenes svar skulle være så ærlige og reflekterende som mulig, og spørsmålene ble derfor ikke presentert for informantene på forhånd. Det kan tenkes at å få spørsmålene på forhånd, ville kunne være

med å hindre spontaniteten i informantenes refleksjoner.

Intervjuobjektene fikk selv velge tid, sted og dato innenfor en gitt periode. Fire intervjuer ble gjennomført på informantenes kontor tilhørende tjenesten i deres arbeidstid. Det femte intervjuet ble gjennomført ved et offentlig sted utenfor intervjuobjektets arbeidstid.

Fire av intervjuene ble gjennomført av begge studenter, med ulikt hovedansvar for hvert enkelt intervju. Med unntak av ett intervju som ble gjennomført av den ene studenten alene, byttet vi på ansvaret om å stille hovedspørsmål annenhver gang mens den andre stilte oppfølgingsspørsmål. Dette fordi vi ønsket at informantene skulle få en relasjon til oss begge, og at intervjuet skulle føles så nært en samtale som mulig. Etter hvert som vi ble tryggere på intervjuguiden ble det automatisk en bedre flyt i gjennomførelsen, og vi fikk en fin balanse hvor vi kunne spille på og bruke hverandre. Det ble etter samtykke brukt lydopptak som dokumentasjon. Lydopptak åpnet muligheten for at vi kunne gi vår fulle oppmerksomhet til informanten og fokusere på å være til stede i intervjuet, (Tjora, 2017, s. 166).

Tabell 1.0 - Intervjuene

	Utdanning	Dato	Lengde
Intervjuobjekt 1	Sosionom	03.04.23	50 minutt, 19 sekund
Intervjuobjekt 2	Barnevernspedagog	03.04.23	32 minutt, 15 sekund
Intervjuobjekt 3	Barnevernspedagog	04.04.23	44 minutt, 9 sekund
Intervjuobjekt 4	Barnevernspedagog	04.04.23	28 minutt, 15 sekund
Intervjuobjekt 5	Barnevernspedagog	05.04.23	27 minutt, 6 sekund

Transkribering og analyse

Intervjuene ble transkribert og analysert manuelt i programmet Word. Temaet for intervjuene var kjærlighet og vi valgte å ikke transkribere personlige forklaringer som kunne være identifiserende eller utleverende. Vi valgte også å normalisere språket og oversette dialekt til bokmål, for å sikre anonymiteten til informanten (Stokken, Andenes, Båtevik, & Folkestad,

2022, s. 161). For at materialet skulle være detaljert og fokusert, fjernet vi tenkeord og fyllord uten betydning for videre analyse. Sitater som benyttes i funnkapittelet er dermed lettere omskrevet fra dagligtale til skriftlig språk.

Etter transkribering ble datamaterialet analysert etter deduktiv-induktiv metode (Stokken, Andenes, Båtevik, & Folkestad, 2022, s. 211). Først brukte vi deduktiv metode ved å forstå datamaterialet på grunnlag av teorien og forskningsspørsmålene. Kodene var teori-nære med temaer som samsvarte med forskningsspørsmålene; "forståelse av kjærlighet", "naturlig kjærlighet", "profesjonell kjærlighet", "kollegiet", "pålagt kjærlighet" og "BarnevernsProffene". Dette gjorde vi ved å gå igjennom transkriberingene luke ut sitater som passet temaene fra forskningsspørsmålene. For å få en grundigere forståelse for hva informantene faktisk fortalte, gjorde vi så en induktiv analyse av datamaterialet hvor vi lette etter fellestrekk eller elementer vi gikk glipp av i første runde av analysen. Dette gjorde at vi endte opp med flere synspunkter som kunne bidra til en rikere diskusjon frem mot problemstillingen.

Etikk

Gjennom kvalitativ forskningsmetode er man ofte tett på dem man forsker på (Tjora, 2017, s. 15). Vi var bevisste på hvordan vi møtte informantene fordi det kan påvirke kommunikasjonen. Det var viktig for oss å gi et godt inntrykk ovenfor informantene, gjennom å møte de med respekt og høflighet (Tjora, 2021, ss. 46-47).

Datainnsamlingen i studien er godkjent av NSD/SIKT 31.05.2022 med referansekode 821942. De fem informantene fikk utdelt hver sitt samtykkeskjema fra NSD/SIKT i forkant av intervjuet. Samtykkeerklæringen inneholdt informasjon om informantens rettigheter før og etter intervjuet, blant annet informasjon om prosjektet, trekk av samtykke og rett til innsyn. Rettighetene til informantene ble gjenfortalt før hvert enkelt intervju og informantene fikk god tid til å lese gjennom samtykket før signering.

For å ivareta informantenes anonymitet har vi valgt å unngå sensitiv informasjon, både med hensyn til spørsmålene som ble stilt og til hvilke data som blir presentert i funn. I oppgaven betegnes alle informantene som barnevernsarbeidere for å ta særlige hensyn til barnevernslederens anonymitet.

Kvalitet

Validitet

For å sikre at funnene var så gyldige og pålitelige som mulig utviklet vi en intervjuguide med utgangspunkt i våre forskningsspørsmål. Dette var med på å skape en gjennomgående sammenheng mellom forskning og hovedspørsmålene. Et bevisst valg ble tatt når det kommer til teorikapitlet i teksten, da vi mener at teoriene til Hochschild og Habermas ville være med på å belyse studiens tema. Validitet ble også tatt hensyn til under intervjuene. Dette gjorde vi gjennom å møte informantene, men respekt og høflighet, med et mål om å få de til å føle seg trygge i intervjuprosessen. Vi var spesielt opptatte av måten spørsmålene våre ble formulert, da vi ikke ønsket at informantene skulle få en følelse av at vi ventet oss et bestemt svar. Det var derfor viktig for oss å stille så åpne spørsmål som mulig, for at vi kunne få frem informantens upåvirkede svar. Lydopptak ble også benyttet for å ivareta validiteten. Ved bruk av lydopptak kan man få en nøyaktig gjengivelse av informantenes besvarelse, noe som gjorde at vi kunne transkribere intervjuene så nøyaktig som mulig. Vi var oppmerksomme på at vi som forskere kunne ha forskjellige måter å tolke datamaterialet på. Derfor valgte vi å minske muligheten for dette, ved å analysere dataen i fellesskap.

Reliabilitet

For å sikre studiens reliabilitet tok vi et bevisst valg om å ikke inkludere master og bacheloroppgaver i teksten. I stedet for nyttet vi en doktoravhandling, lov, fagfellevurderte forskningsartikler og politiske dokumenter for. Vi finner gjennomgående likheter i informantenes svar Ifølge Stokken mfl. (2022, s. 127) vil lederen ha et annet perspektiv enn kontaktpersonene som er i førstelinjekontakt med barn. På bakgrunn av dette vurderte vi datamaterialet fra intervjuet kritisk og fant at lederens forståelse samsvarer med kontaktpersonenes som følge av lang erfaring med arbeid i førstelinje. Som følge av likheten med resten av datamaterialet har vi valgt å ikke titulere lederens utsagn spesifikt i funnkapitlet.

Metodekritikk

Det å intervju informantene i deres arbeidstid, kan ha sine utfordringer ved at informanten har andre arbeidsoppgaver som venter. Dette er noe som kan både påvirke lengden på intervjuet, men også innholdet i svarene. Samtidig kan det å møte de på en plass de er

komfortabel bringe trygghet for informanten. Å intervju informanter på et offentlig sted kan være utfordrende på grunn av forstyrrende støy og at andre mennesker kan få med seg innholdet i intervjuet og informantens svar. Dette kan potensielt ha påvirket informantens svar fordi det utfordrer intervjuets konfidensialitet da vi ikke kan kontrollere omstendighetene på samme måte som ved et kontor, men vi valgte å respektere informantens ønske om møtested.

Det at vi var to om å intervju informantene, kan ha sine ulemper. En utfordring kan være at informanten er ukomfortabel med å skulle dele informasjon til to personer samtidig. Det har også sine fordeler ved at vi som intervjuere kan være med på å skape bedre kontroll og en trygghet i oss selv, da vi har noen å støtte oss på dersom ting skulle bli glemme eller stoppe opp. En av studentene hadde kjennskaper til informantene fra før, dette kan ha utfordret nøytraliteten i studien (Tjora, 2017, s. 235). På den andre siden kan det tenkes at dette har vært med på å gjøre informantene tryggere.

Funn

I innhenting av empirien har vi vært ute etter barnevernsarbeidernes erfaringer og tanker for å svare på problemstillingen om hvordan de opplever vilkårene for kjærlighetsutøvelse. Med utgangspunkt i forskningsspørsmålene undersøker vi først hvordan ansatte i barnevernstjenesten forstår og utøver kjærlighet. Videre undersøker vi hvordan barnevernsansattes naturlige kjærlighet kommer til uttrykk i profesjonelle relasjoner, og til slutt hvordan ansattes lovpålagte kjærlighet kommer til uttrykk i profesjonelle relasjoner. Hvert av disse områdene ble analysert med deduktiv induktiv metode.

Forståelse og utøvelse av kjærlighet

Analysen viser at alle informantene mener at kjærlighet er subjektivt og oppfattes ulikt for alle mennesker. De mener det er viktig å tenke over sin egen oppfatning av hva kjærlighet er, og hva det kan være for andre. Informantene har en felles oppfatning om at kjærlighet handler om hvordan du møter den andre, og relasjonskompetanse kommer frem som en grunnleggende ferdighet for kjærlighetsutøvelse i arbeidet.

Flere informanter legger vekt på at barnevernet må være bevisst på at de griper inn i det nære og private familielivet, informant 5 beskriver det slik:

Barnevernet må aldri glemme er at vi er inne i det nære i folk sine liv. Vi går over dørstokker, vi går inn på kjøkken og soverom, og vi spør om ganske.. Det er så utrolig viktig å gjøre det med respekt. Og det tror jeg man må opprettholde i yrkeslivet sitt og det må vi hjelpe hverandre med. Da tror jeg at det ordet [kjærlighet] er til veldig god hjelp.

Datamaterialet viser at «omsorg» nevnes av alle informantene. Flere informanter nevner nestekjærlighet, godhet, raushet og varme som assosiasjoner til kjærlighet. Informantene fremhever at de har fokus på å være lyttende og forståelsesfull. Det blir trukket frem av tre(?) informanter at de viser kjærlighet gjennom å gi muligheten til å medvirke, for eksempel ved at barna får velge møtepunkt for samtaler og at de blir hørt på dette. Tre av informantene opplever at det er tidskrevende å skulle komme i posisjon til å utøve kjærlighet.

Flere av informantene beskriver en overgang fra å tenke at kjærlighet er privat og forbeholdt familie da kjærlighet først ble inkludert i barnevernssammenheng, til å forstå kjærlighet som grunnverdi for handling og holdning i møte med den andre. Informant 1 beskriver at det

finnes ulike typer kjærlyghet og at den utøves ulikt i private forelde-barn og profesjonelle barnevernsarbeider-barn relasjon:

Du gir jo ikke kjærlyghet til barna du jobber med på samme måte som foreldre gjør.

Analysen viser at de fleste informantene ikke aktivt skiller mellom kjærlyghet i relasjon hjemme og i arbeidsrelasjon, men at de likevel beskriver at det er en forskjell. Hva denne ulikheten innebærer, er derimot utfordrende å definere for informantene.

Ved den ene barnevernstjenesten forteller alle tre informantene om uenigheter i kollegiet om hva kjærlyghet er, og hvilken plass det har i barnevernsarbeid. Informant 5 beskriver det slik:

Jeg opplever at det er enighet i at vi skal behandle folk med respekt, at vi skal se den andre. Det er bare at ikke alle tenker at dette er kjærlyghet.

Dette sier oss at selv om kjærlyghetsbegrepet skaper diskusjon og uenighet, er det en generell enighet i hvordan de skal møte barn og familier. Enigheten bunner i at måten man møter barn og familier på skal være respektfull og tålmodig, og å legge innsats i å forstå situasjonen de står i.

Naturlig kjærlyghet og å bruke seg selv

Gjennom analysen ble det klart at informantene verdsetter å kunne bruke seg selv og sin personlige kompetanse i møte med barn. Vår generelle forståelse av datamaterialet er at personlig egnethet er sentralt i barnevernsarbeid. Alle informantene mener at barnevernsarbeidere bør ha kapasitet til å bry seg om og å kunne romme den andre. Informant 3 la vekt på at egne erfaringer og livsopplevelser er en ressurs for å kunne forstå hva barnet og familien står i, men at dette krever at egne erfaringer må være bearbeidet. Dette kan tolkes som at personlig kompetanse utgjør en verdi i kjærlyghetsutøvelsen fordi det kan oppleves mer genuint for mottakeren og mer betydningsfullt for utøveren.

Flere trekker fram at de bruker personlige egenskaper og interesser for å bygge relasjon, men at dette krever tid og kapasitet. Noen av informantene sier at de har gitt noen av ungdommene mulighet til å ta kontakt utenfor arbeidstid. En av dem sier:

Det tar deg bare to minutter å svare på en melding, men man blir jo påkoblet likevel.

Dette forteller oss at de ansatte strekker seg for å være tilgjengelig dersom ungdommene skulle trenge dem, og at de kobler tilgjengelighet til "å møte med kjærlighet". Det er ikke et krav at ansatte i barnevernstjenesten er tilgjengelig i sin fritid og valget om å gi dette tilbudet forteller oss om et personlig engasjement som kan minne om det BarnevernsProffene etterlyser. Det å investere seg personlig kan være belastende, og informant 1 forteller om at det bidrar til høyere krav til barnevernsansatte;

Jeg tenker at måten barnevernet nå skal arbeide på krever mye mer av oss. Både når vi er på arbeid, men også det å skulle legge fra seg arbeidet på jobb. Du kan prøve å sette noen grenser for deg selv, men arbeidet blir litt med hjem uansett.

En annen fortalte at normaliseringen av å kunne vise egne følelser i arbeidet var grunnleggende for trivsel, fordi kommunikasjonen med barn og familier blir mer naturlig når man kan være seg selv i barnevernsarbeiderrollen. Disse sitatene kan forstås som ulike dimensjoner av at rollen som barnevernsarbeider har vært og er i endring, og barnevernet skal utføre sine oppgaver og ansvar med andre verdier enn tidligere. Profesjonalitet defineres på en annen måte enn tidligere, og forventningen om kjærlighet i barnevernsarbeid krever mer av de ansattes følelsesmessige involvering. Analysen viser at alle informantene sier at de bryr seg om og blir glade i barna og ungdommene de jobber med. Vi forstår det slik at dette er med på å utfordre skillet mellom jobb og fritid, og at barnevernsarbeiderens emosjonelle involvering ikke kan «slås av».

Pålagt kjærlighet?

Analysen viser at alle informantene er positive til at kjærlighetsbegrepet står i barnevernsloven. De opplever ikke kjærlighet i loven som et direkte krav til følelser, og flere forstår heller loven som et krav til at de skal være medmennesker. Informant 3 beskriver:

Jeg trenger ikke å elske dette barnet på samme måte som et menneske som står meg nært, men jeg skal møte det med kjærlighet - det er to forskjellige ting. Det er vanskelig å forklare, men jeg føler ikke at loven bestemmer hva jeg skal føle. Kjærlighet handler ikke bare om følelser, det handler veldig mye om aktiv handling.

Dette utsagnet understreker analysens funn om informantenes generelle oppfatning av hva kjærlighet i loven betyr; at det handler om hvordan de skal møte den andre. Ingen opplevde merkverdig utad press til å føle kjærlighet, men flere pekte på at lovteksten forsterker ansvaret for å møte barn og familier på en god måte og at de dermed kunne føle press fra seg selv til å yte. Informant 2 beskriver:

Staten kan bestemme hvordan jeg skal føle så mye de bare vil, men et menneske er et menneske. Man kan ikke bare bli glad i noen fordi staten sier det. Det handler jo om at en må omstille hjernen til hvordan vi kan vise kjærlighet på best mulig måte, utfra det utgangspunktet vi har.

Gjennom analysen ble det klart at kjærlighetsutøvelse i barnevernstjenesten også kan være utfordrende. De fleste beskrivelsene av slike utfordringer handlet i hovedsak om frustrasjoner, misforståelser og uenighet i relasjoner mellom barnevernet og de voksne i familien. Informant 3 beskriver derimot et ubehag når barn og unge har utfordringer som kan være vanskelige å forstå, eller som utløser negative følelser i informanten. Dette kan handle om at fraværet av "de rette" følelsene fører til et ubehag hos barnevernsarbeideren. Flere forteller om en prosess hvor de aktivt jobber med seg selv og leter etter de gode sidene hos den andre, men ikke alle svarte spesifikt på hvilke saker som kunne være utfordrende å utøve kjærlighet i. Noen hadde hjelpesetninger som "det finnes noe godt i alle", eller "det finnes ikke vanskelige barn, bare barn som har det vanskelig", som hjalp dem til å vise varme i relasjon med barnet og familien. Flere informanter fra den ene barnevernstjenesten sier at dersom sakens omstendigheter overskygger barnevernsarbeiderens evne til å møte barnet med varme, bør saken vurderes overført til en annen kontaktperson i tjenesten.

En informant mente at på individnivå burde det ikke være nødvendig at kjærlighet står i loven for å huske det:

Jeg tenker at kjærlighetsbegrepet i loven kanskje er mer systemføring enn personlig føring; at det er fint for barnevernsleder å kunne vise til kommunestyret hvorfor vi gjør som vi gjør. På individnivå tenker jeg at det ikke skal være nødvendig at det [kjærlighet] står, for at du skal komme på det.

Dette forteller oss at denne barnevernsarbeideren ser kjærlighetsbegrepets verdi på systemnivå, og at begrepet også kan føre til bedre kommunikasjon med politikere. Analysen

understreker at flere av informantene ser på kjærlighetsbegrepet i loven som en påminnelse om hva barn og ungdom trenger og forventer, og at denne påminnelsen allerede ligger latent i stillingsbeskrivelsen og i profesjonsetikken.

Diskusjon

I innledningen så vi at problemstillingen ble delt inn i tre forskningsspørsmål. Dette kapittelet har derfor tre delkapittel som svarer på forskningsspørsmålene. Alle delkapitlene tar utgangspunkt i funna fra forrige kapittel, teori og forskning på feltet. Først skal vi finne svar på hvordan ansatte i barnevernstjenesten forstår kjærlighetsbegrepet. I andre delkapittel skal vi finne svar på hvordan barnevernsansattes naturlige kjærlighet kommer til uttrykk i profesjonelle relasjoner, og til slutt skal vi diskutere og svare på hvordan lovpålagt kjærlighet kommer til uttrykk i profesjonelle relasjoner.

Forståelse av kjærlighet

Vi søker kunnskap om hvordan barnevernsansatte forstår kjærlighetsbegrepet. Fra funndelen vet vi at barnevernsarbeiderne forstår kjærlighet som noe subjektivt. Gjennom funna vet vi at flere barnevernsarbeidere har opplevd et skifte i forståelsen av kjærlighetsbegrepet; fra å tidligere forstå kjærlighet som reservert for private relasjoner til familie og andre, til å tenke at kjærligheten som kreves handler om medmenneskelige handlinger og holdninger i møte med barn og familiene. Habermas (1987) hevder at alle mennesker er del av et system, og at vi alle har en livsverden. En kan hevde at kjærlighetsbegrepets skifte fra barnevernsarbeiderens *private sfære*, altså livsverden, til å inngå i den *offentlige sfæren* samsvarer med Habermas' påstand og at barnevernsarbeideren befinner seg både i livsverden og i systemet.

Ut fra funnkapitlet kan vi så langt konkludere med at barnevernsansatte forstår kjærlighet som subjektivt og at det handler om hvordan de møter barn. Som nevnt i bakgrunns kapittelet har ansatte i barnevernstjenesten lite veiledning på hva kjærlighetsbegrepet i barnevernsloven betyr, foruten BarnevernsProffenes definisjon. Å definere kjærlighet i et barnevernsfaglig perspektiv er utfordrende, dette kommer også frem i funnkapitlet. I lys av Habermas kan man hevde at kjærlighetsbegrepet er subjektivt fordi det vil formes på grunnlag av barnevernsarbeiderens verdier og erfaringer i livsverdenen.

På den ene siden ser vi at *varme*, *godhet*, *det å bry seg om* og *å forstå* er viktige verdier i barnevernsansattes forståelse av kjærlighet. Dette understreker kjærlighetsbegrepets tilhørighet i livsverden. Disse fire beskrivelsene av kjærlighetsbegrepet er sentrale i BarnevernsProffenes forventning til kjærlighet, og har sammen med kjærlighetsbegrepet fått kritikk for å være uspesifikke og svevende (Økland & Sørsdal, 2020). Beskrivelsene handler

om hvordan barnevernsarbeideren skal være i møte med den andre, og påvirkes således av individuelle faktorer hos den enkelte barnevernsansatte. For hva betyr det å møte noen med varme øyne, eller med godhet? En mulig årsak til at barnevernsansattes individuelle forståelse av for eksempel godhet er vanskelig å få tak i, kan være som følge av at beskrivelsene er verdier forankret i livsverden og derfor er ulike.

På den andre siden ser vi at barnevernsarbeiderne bruker begrepene relasjonskompetanse, medvirkning, omsorg og nestekjærlighet for å forklare hva kjærlighet er. Ettersom 'omsorg' og 'nestekjærlighet' er sentrale begrep i yrkesetikken (FO, 2019-2023), og relasjonskompetanse og medvirkning kan sies å være sentrale begreper i barnevernsarbeideres fagkunnskap, kan man summere med at barnevernsarbeiderne benytter fagbegreper i beskrivelsen av sin forståelse av kjærlighet. I lys av Habermas' teori kan en hevde at koloniseringen har skjedd, da barnevernsarbeiderne har operasjonalisert kjærlighetsbegrepet i systemet. Som følge av lovendringen har barnevernsarbeiderne tatt kjærlighet, som tidligere har tilhørt private relasjoner, ut av sin livsverden og inn i systemets profesjonelle relasjoner. Kolonisering skjer fordi systemet, i dette tilfellet loven, bestemmer at barnevernsarbeidere skal utføre arbeidet sitt med livsverden-verdi, men fordi flere av de ansatte allerede har med seg og allerede bruker sin livsverden-verdi i sitt arbeid vil ikke koloniseringen ha like stor betydning. Funna viser at barnevernsansatte sin forståelse samsvarer i stor grad med forventningene BarnevernsProffene har til å bli møtt med kjærlighet.

Hvordan forstår barnevernsansatte kjærlighetsbegrepet?

For å svare på det første forskningsspørsmålet ser vi at barnevernsansatte forstår kjærlighetsbegrepet som hvordan de møter og fremtrer for den andre. Barnevernsansattes ordvalg i beskrivelsen av kjærlighet samsvarer i stor grad med BarnevernsProffenes krav. Vi ser at det handler mer om holdning og handling i møte med barnet og familien, enn om følelser. Kjærlighet forstås som noe subjektivt, som gjør at kjærlighetsutøvelsen innebærer individuelle vurderinger av hvor mye kjærlighet er nok kjærlighet, uten at det blir for mye.

Naturlig kjærlighet.

Vi søker vi kunnskap om hvordan barnevernsansattes naturlige kjærlighet kommer til uttrykk profesjonelle relasjoner. Gjennom funnkapittelet vet vi at barnevernsansatte opplever å bry

seg om og være glade i barn de jobber med. Gunnarsdottir og Studsrød (2019) påpeker at kjærlighetsbegrepet er en formalisering av følelsesreglene i barnevernsarbeid. I dette ligger en forståelse av at det også før kjærlighetsbegrepets inntreden i barnevernsarbeid har funnes uformelle følelsesregler. Som følge av at de barnevernsansatte ofte kjenner på en naturlig kjærlighet til barn de møter, kan man hevde at dette vil minske behovet for det Hochschild (2012) omtaler som skuespillermetoder for emosjonelt arbeid. Siden følelsesreglen kjærlighet samsvarer med barnevernsarbeidernes naturlige føler, kan man tyde dette som at de ikke opplever emosjonell dissonans. Dette fører til at arbeidet oppleves meningsfylt.

BarnevernsProffenes forventning er at barnevernsansatte skal mestre å involvere seg følelsesmessig og vise at de bryr seg, noe våre funn kan bekrefte at barnevernsansatte gjør. De bør dog tas i betraktning at kjærlighet ifølge Andersen (2018) kan være grenseoverskridende dersom kjærligheten oppleves som for mye. Noe som igjen vil kunne utløse et behov for tilpasning gjennom barnevernsansattes emosjonelle arbeid (Hochschild, 2012). Dette fordrer at barnevernsarbeideren kan gjøre en vurdering av hvor mye kjærlighet hvert enkelt barn trenger i hver enkelt situasjon.

Fra funndelen kan vi se at informantene legger stor vekt på personlig kompetanse i arbeidet. På den ene siden beskrives personlig kompetanse som både givende, positivt og viktig for relasjon. En kan hevde at dette betyr at de opplever større handlingsrom, som følge av kjærlighetsutøvelse. Forskning viser at de ansatte setter stor pris på å kunne bruke mer av sin personlige kompetanse enn tidligere. Gjennom det å kunne dele egne tanker og meninger i relasjon med barn og unge (Thrana, 2022, s. 90). En ansatt i barnevernstjenesten påpekte at normaliseringen av følelser i arbeidet var avgjørende for trivsel i yrkesrollen. En kan hevde at følelsesregelen kjærlighet har ført til at personlig emosjonelt engasjement har blitt akseptert, og nå forventes. På den andre siden kan bruken av personlig kompetanse være utfordrende fordi det ifølge barnevernsarbeiderne krever mere av deg. De opplever at kravet om å møte barn med kjærlighet er tidskrevende, da det tar tid og er krevende å komme i posisjon til å møte barn med kjærlighet.

Det å være tilgjengelig beskriver informantene som å bry seg, noe de knytter tett opp mot kjærlighetsbegrepet. På den andre siden oppleves kjærlighetsbegrepet som et av mange allerede eksisterende krav. Det krever som nevnt tid og kapasitet å skulle møte barn og ungdom med kjærlighet. Flere av barnevernsarbeiderne oppleve det krevende å alltid skulle være tilgjengelig og «påkoblet». Med bakgrunn i Habermas (1987) teori om kolonisering, kan

det tenkes at systemet med sitt krav til barnevernsarbeiderne om å møte barn og unge med kjærlighet, har gjort innpass i barnevernsarbeiderens livsverden. Da kravet fra systemet kan være med på å skape et press i barnevernsarbeideren som går utenfor yrkesrollen. Samtidig er det ikke et krav at de skal møte kravene utenfor arbeidstid, og det er barnevernsarbeiderne som tar valget om å gjøre seg tilgjengelig, fordi de ser at dette har virkning.

Det kjærlighetsbegrepet egentlig signaliserer, er en normalisering av at barnevernsarbeidere også er folk. De føler også og blir rørte, en normalisering av at du som barnevernsarbeider er deg selv i yrkesrollen din. Habermas (1987) mener at det har skjedd en kolonisering. Systemet har fått innpass i livsverdenen, og er i ferd med å spille en større og større rolle i den. På basis av funna kan en hevde at koloniseringen med systemets kjærlighetskrav ikke spiller så stor rolle, fordi kontaktpersonene blir glade i barna uansett om det står i loven eller ikke. Systemets kjærlighetskrav ført i lov, kan man hevde ikke har en så stor innvirkning på livsverdenen til barnevernsarbeiderne som det Habermas teori om kolonisering tilsier. Dette kan mulig begrunnes i at barnevernsarbeid er relasjonelt – barnevernsansatte har med sin livsverden-verdi inn i systemjobben, uansett om staten legger inn et følelseskrav fra barnevernsarbeiderens livsverden eller ikke.

Hvordan kommer naturlig kjærlighet til uttrykk i profesjonelle relasjoner?

For å svare på forskningsspørsmålet ser vi at naturlig kjærlighet kommer til uttrykk gjennom å bruke personlig kompetanse. Dette gjør barnevernsarbeideren gjennom å dele både egne interesser og erfaringer, å bry seg. Det å være tilgjengelig for barna og ha kapasitet til å romme den andre ble trukket frem som naturlig kjærlighet i profesjonelle relasjoner. Det å vise barna at de er genuint glade i dem ble også trukket fram som et uttrykk for naturlig kjærlighet. Dette kunne også være med på å gjøre de profesjonelle relasjonene mere naturlige.

Lovpålagt kjærlighet

Funnene viser at barnevernsarbeiderne i denne studien er positive til kjærlighetsbegrepets inntreden i loven. De opplever ikke den lovpålagte kjærlighetsutøvelsen som et krav eller et press fra staten til å føle, men heller et press i seg selv om å yte mere og være et medmenneske i møte med den andre. I lys av Habermas kan man hevde at presset kommer fra barnevernsarbeiderens livsverden-verdi, om å være et godt medmenneske og å gjøre gode handlinger. Samtidig kan det ses som press fra sin egen systemrolle til å gjøre en god jobb i tjenesten. På den ene siden kan man si at systemet pålegger informantene å ta med seg verdier fra livsverden inn i profesjonelle relasjoner. På den andre siden kan det tenkes at ikke kjærlighetskravet alene har pålagt informantene til å gjennomføre systemrollen med livsverden-verdi. Da omsorg, nestekjærlighet og respekt allerede forventes av yrkesetikken (FO, 2019-2023) og ikke er nye verdier i barneverns faglige arbeid.

Gjennom funndelen kommer det frem at én informant opplever lovpålagt kjærlighet har større verdi som systemføring enn personlig føring. Dette utsagnet kan kobles til Habermas' teori om systemets kolonisering av livsverdenen, fordi verdien av begrepet blir lagt til systemet. Man kan derfor hevde at lovpålagt kjærlighet ikke vil ha påvirkning på livsverdenen, da systemet og livsverden i denne oppfatningen allerede er skilt fra hverandre.

På basis av funnene vet vi at barnevernsarbeidere jobber aktivt med seg selv i de sakene kravet om kjærlighetsutøvelse oppleves utfordrende eller frustrerende. I lys av Hochschild (2012) kan man hevde at barnevernsarbeiderne da utfører emosjonelt arbeid som følge av at følelsene de kjenner, står i strid med følelsesregelen kjærlighet. Flere av informantene nevnte at de kunne bruke fraser som «det finnes noe godt i alle», eller «det er ikke vanskelige barn, men barn som har det vanskelig» for å fremkalle de "riktige" følelsene i møte med barnet. Etersom barnevernsarbeiderne da undertrykker egne følelser og fremkaller riktige følelser ved bruk av frasene, kan vi definere dette som deep acting. En av informantene beskrev et ubehag når negative følelser eller manglende forståelse oppsto i relasjon med barn. Ubehaget som kan oppleves knyttet til uoverensstemmelsen mellom egne opplevde følelser og følelsesreglene defineres som emosjonell dissonans (Hochschild, 2012).

Hvordan kommer lovpålagt kjærlighet til uttrykk i profesjonelle relasjoner?

Svaret på det tredje forskningsspørsmålet om hvordan lovpålagt kjærlighet kommer til uttrykk i profesjonelle relasjoner er at barnevernsarbeiderne jobber med seg selv for å møte barn og familier på en medmenneskelig og respektfull måte. Lovpålagt kjærlighet tolkes som en påminnelse om barns forventning om kjærlighet og kan føre til et press i seg selv til å yte. Dette kommer til uttrykk i relasjonene ved at kjærlighet blir prioritert og at de streber etter å møte barns forventninger til barnevernsansattes kjærlighetsutøvelse.

Konklusjon

I denne studien har vi undersøkt hvordan ansatte i barnevernstjenesten opplever vilkårene for kjærlighetsutøvelse. Med vilkårene for kjærlighetsutøvelse har studien hovedsakelig fokusert på de emosjonelle vilkårene for barnevernsarbeiderens kjærlighetsutøvelse. Sagt på en annen måte, hvordan ansatte i barnevernstjenesten opplever det å bruke egne følelser i utøvelse av kjærlighet. Når vi nå skal svare på dette ser vi fra det første forskningsspørsmålet at barnevernsansatte forstår kjærlighetsbegrepet som forventning til handling og holdning i møte med den andre, heller enn forventninger om at de skal føle kjærligheten. Vi ser likevel fra svaret på andre forskningsspørsmål at barnevernsansatte blir glade i barna og ungdommene, og at naturlig kjærlighet kommer til uttrykk gjennom bruk av personlig kompetanse. På det tredje forskningsspørsmålet ser vi at lovpålagt kjærlighet kommer til uttrykk ved at de barnevernsansatte jobber med seg selv for å møte barns forventninger om kjærlighet.

For å svare på problemstillingen ser vi at barnevernsansattes forståelse av kjærlighetsbegrepet har innvirkning på den individuelle oppfatningen om hvordan vilkårene oppleves, da forståelsen av kjærlighet er subjektiv. Vi kan konkludere med at vilkårene for kjærlighetsutøvelse ikke medfører økt påvirkning på følelseslivet til barnevernsansatte, på bakgrunn av deres forståelse om at kjærlighet handler mer om handling og holdning enn om hva de skal føle i kjærlighetsutøvelsen. Kjærlighetsbegrepet har gjort det mer akseptert å vise ekte følelser i møte med barn, som gjør at vi kan konkludere med at vilkårene for arbeidet oppleves bedre som følge av mulighetene for kjærlighetsutøvelse.

Bibliografi

- Alexander(proff), Glorija(proff), Toresen, G., & Steinrem, I. (2018). *Barnas barnevern*. (I. Steinrem, Red.) Oslo: Universitetsforlaget.
- Amble, N., & Gjerdborg, E. (2004). Emosjonelt arbeid og mestringspraksis. *Sosiologisk tidsskrift*, ss. 248-272.
- Andersen, A. (2018, oktober 21). *Kan kjærligheten profesjonaliseres?* Hentet fra RVTS Sør: <https://rvtssor.no/aktuelt/227/horer-kjaerlighet-hjemme-her-/>
- Baklien, B. (2002). *Jürgen Habermas' kommunikative rasjonalitetsteori og handlingsteori*. Hentet fra (Masteroppgave, Universitetet i Oslo): <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/24921/BaklienBirger.pdf?sequence=1>
- barnevernsloven. (2021). *Lov om barnevern (LOV-2021-06-18-97)*. Hentet fra Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2021-06-18-97>
- BarnevernsProffene. (2017). *Innspill til ny barnevernslov (høringssvar)*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/de50f3e53ce748bc98fad7b0987120da/barnevernsproffene.pdf?uid=Barnevernsproffene>
- Bufdir. (2022). *Turnover blant ansatte i barnevernet – hvorfor slutter så mange?* Tønsberg: Bufdir.
- Bufdir. (2023, mars). *Rundskriv for barnevernstjenestens saksbehandling (Saksbehandlingsrundskrivet)*. Hentet fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet: <https://www.bufdir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/saksbehandlingsrundskrivet.pdf>
- Bunkholdt, V., & Kvaran, I. (2021). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid* (Vol. II). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Eek-Larsen, K., Helland, H., Holm, L., Juhasz, I., Læret, O., McEvan-Strand, A., . . . Øvstetun, V. (2019). *Mot et Barneperspektiv i Barnevernet - En studie av implementeringen av programmet Mitt Liv Barnevern*. Universitetet i Bergen.
- FO. (2019-2023). *Yrkesetisk grunnlagsdokument*. Hentet fra Fellesorganisasjonen (FO): <https://www.fo.no/yrkesetisk-grunnlagsdokument/fo-yrkesetisk-grunnlagsdokument-2019-2023-article6951-3644.html>
- forvaltningsloven. (1967, oktober 10.). *Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (LOV-1967-02-10)*. Hentet fra Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1967-02-10>

- Gunnarsdottir, H. M., & Studsrød, I. (2019). Barnevernspedagogens emosjonelle arbeid - å bruke seg selv. I I. Studsrød, V. Paulsen, I. Kvaran, & K. Mevik (red.), *Barnevernspedagog - en grunnbok* (ss. 95-107). Oslo: Universitetsforlaget.
- Habermas, J. (1987). *The Theory of Communicative Action: Lifeworld and System: Critique of Functionalist Reason*. (Vol. Volume 2). Cambridge: UK: Polity Press.
- Hochschild, A. R. (2012). *The Managed Heart - Commercialization of Human Feeling*. Berkeley, California: University of California Press.
- Neumann, C. B. (2021, 12 12). Kjærlighet på bestilling – om staten, barnevernsarbeidere og følelser. *Norges Barnevern*, ss. 290-305.
- Prop. 169 L. (2016 - 2017). *Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre)*. Hentet fra Barne- og likestillingsdepartementet: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-169-l-20162017/id2568801/?ch=4#kap4-1>
- Skau, G. M. (2018). *Gode fagfolk vokser*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Stokken, R. (2015). *Janusian Liminality: A key to the accountability of the equality between users and professionals in patient education in Norway*. Faculty of Social Sciences and Technology Management. Trondheim: Norwegian University of Science and Technology.
- Stokken, R., Andenes, E., Båtevik, F. O., & Folkestad, B. (2022). *Handbok for førstegongsforskaren - Den gode empiriske oppgåva i sosialt arbeid*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Thomassen, L. (2010). *Habermas a guide for the perplexed*. Bloomsbury Publishing .
- Thrana, H. M. (2013, Mai 13). *Kjærligheten: en kjernekompetanse i profesjonelt barnevernsarbeid?* Hentet fra Idunn: <https://doi-org.hvo-ezproxy-01.hivolda.no/10.18261/ISSN1891-1838-2013-01-02>
- Thrana, H. M. (2016, juni 27). Kjærlighetens inntreden i barnevernet – en utfordring for den profesjonelle relasjon? *Tidsskriftet Norges Barnevern*, ss. 96–109.
- Thrana, H. M. (2022). *Kjærlighetens etikk - i barnevern og sosialt arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (Vol. 3). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Økland, I. H., & Sørtdal, L. M. (2020, juni 21). Lov til kjærlighet - En studie av høringsuttalelsene til innføring av begrepet kjærlighet i barnevernloven. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, ss. 126–145.